

BAVO DHOOGHE

STVX

EEN SERIE
OP NETFLIX,
STREAMZ
EN VTM

Houtekiet

Antwerpen / Amsterdam

© Bavo Dhooge / Uitgeverij Houtekiet 2014
Houtekiet, Schaliënstraat 1 bus 11, 2000 Antwerpen
info@houtekiet.be
www.houtekiet.be
www.bavodhooge.com

Omslag: Bruggn Design
Foto omslag: NyklyN/Eyeworks
Auteursfoto: Thomas Sweertvaegher
Opmaak: Phaedra Creative Communications

Eerste en tweede druk: 2014
Derde druk (tv-editie): 2024

ISBN 978 90 5240 938 2
D 2024 4765 03
NUR 334
THEMA FF, FH, 1DDB-BE-F

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

No part of this book may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission of the publisher.

‘The dead might as well try to speak to the living
as the old to the young.’

Willa Cather (1873 - 1947)

‘It don’t matter,
Where you turn.
Gonna survive
You live and learn.
I’ve been thinking about you, baby.
By the light of dawn,
And midnight blue ...
Day and night ...
I’ve been missing you.
I’ve been thinking about you, baby.
Almost makes me crazy,
Come and live with me.’

Massive Attack, Live with me

‘Ik had een droom die zeker geen droom was.
De heldere zon werd uitgeblazen en de sterren
Zwierven duister in de eeuwige ruimte
Stralenloos en padenloos, en de ijzige aarde
Sloeg blind en donkerend in de maanloze lucht;
Morgen kwam en ging –
en kwam terug om geen dag te brengen.’

Lord Byron, Duisternis

Dit is een fictiewerk.

*De mening die wordt verkondigd
door het hoofdpersonage Raphaël Styx
is in geen geval die van de auteur.*

Doodstil was het op het strand van Oostende, omstreeks drie uur 's nachts, het tijdstip waarop de zandvlakte eruitzag als een oneindige woestijn zonder de mistroostige meeuwen in de miezerige ochtend vol motregen, zonder de verliefde koppeltjes die hand in hand langs het water wandelen. In de regen leek het mistgordijn over de Noordzee een apocalyptisch beeld uit een andere tijd. Een donkere rivier zonder begin en zonder einde, tussen twee verschillende werelden in. De lichten in de appartementen op de dijk waren allemaal uit, maar wie op dat moment op een terras stond, had toch nooit de figuur opgemerkt die met gebogen rug naast een golfbreker aan het graven was. Als je vlak achter hem stond, dan pas kon je hem horen zuchten en wroeten. Hij was opgejaagd, ook al zou het zeker nog twee uur duren voor de eerste levende ziel zich op het strand zou vertonen. De vissers die doorgaans als eersten hun opwachting maakten, lagen nog onder de wol, dromend van avonturen in de grote, perfecte storm. De uitbaters van de strandcabines, voor zover die traditie in het hedendaagse Oostende nog bestond, zouden nog later arriveren, op het tijdstip dat de zon al een paar uur was opgekomen.

Nu leek de onbekende de enige levende persoon in heel Oostende. Een verloren gelopen personage in het landschap van een zondagsschilder. Hij hield geen metaaldetector vast waarmee hij horloges, ringen of juwelen kon opsporen die de eerste toeristen dit voorseizoen hadden verloren. Het was een spade. Met korte, bruuske bewegingen spitte de man een kuil.

Af en toe zette hij de kap van zijn glanzende gele oliejekker af en pauzeerde hij drie tellen in de regen, die als een metronoom de maat aangaf. Toen hij om zich heen keek, zag hij de sporen van de pret overdag: ineengevallen en ondergelopen zandkasteltjes, een leeggelopen strandbal, enkele zwembandjes, de staart van een vlieger.

Het was allemaal zo troosteloos geweest, had de man niet zijn best gedaan om dit strand iets meer cachet te geven. Een prediker in de woestijn, zo voelde hij zich. Hij begon aan de laatste rechte lijn en sprong in de kuil, die nu bijna anderhalve meter diep was. Nog drie, nee, twee keer scheppen en dan was de kuil klaar. Voilà.

Nu zette hij zijn rug tegen de wand van zand en zag dat het goed was. Het begon harder te regenen, maar hij was tevreden. Hij draaide zich om en stond vanuit de kuil oog in oog met de vrouw. Het lijk van de jonge vrouw lag languit naast de kuil en werd vanzelf bijna schoongespoeld door de regen. Nonchalant boog de man voorover en leunde met zijn armen op de rand van het zandoppervlak, alsof hij aan de toog hing. Van daar keek hij het lijk nog een laatste keer in de ogen.

‘Ik weet niet waar ik de inspiratie haal,’ sprak de man hardop tegen de nacht. ‘Je kunt een kunstenaar niet vragen waar hij de inspiratie haalt. De inspiratie vindt hem en haalt het beste in hem naar boven.’

Hij bekwam van de inspanning en kroop met een zucht uit de kuil. De regen kletterde tegen zijn jekker en op het plastic masker dat in het zand lag. Naast het lijk van de vrouw stond een emmer die overliep. Een zandemmertje met Casper het sympathieke spookje erop, waar kinderen overdag zeesterren of krabben in verzamelen. Garnalen of kwallen. Hier zaten geen kwallen in. Het waren kwabben. De man met de kap en de spade knielde naast het lijk neer en haalde er zonder verpinken het laatste orgaan uit: het hart. Het was glibberig, niet alleen door het bloed, maar ook door de regen. Het ontsnapte bijna uit zijn handen.

‘Ik werk vanuit het hart. Je denkt misschien dat het geen kunst

is, maar dat is het wel. Het is een echte kunsttak. Taxidermie is natuurlijk ook vakwerk, een *metier*, maar het kan alleen worden beoefend door mannen van eer. Zoals een meubelmaker of een maker van marionetten.'

Achteloos gooide hij het hart in de emmer bij de rest van de organen: de lever, de maag, de darmen, de nieren, de longen. In het donker was het een allegaartje. De regen had er een hutspot van gemaakt.

Toen dat achter de rug was, veegde de man het bloed van zijn broek en klopte zijn handen af om het plakkerige en natte zand, vermengd met het gestolde bloed, te verwijderen. Het lijk van de vrouw lag er nu heel plat bij, bijna ingedrukt, als een luchtmatras die was leeggelopen. Dat aanzicht stimuleerde de man om neer te hurken en deze keer, als iemand die ervan hield met zijn handen te werken, geen orgaan, maar zand op te nemen. Hij graaide in de zandkorrels en liet ze door zijn vingers glijden, voor zover dat mogelijk was, want de regen maakte alles hard. Hij had met opzet deze plek uitgekozen, dicht bij de derde golfbreker, ver weg van de dijk, maar ook omdat hij hier op de harde zandvlakte stond. Het plakte. Als klei.

'Er zijn mensen die op dit vak neerkijken en zeggen dat het zelfs geen metier is. Diezelfde mensen zeggen ook dat matadors de stier, door hem te doden, geen nobele dood schenken. Maar ik zeg: het is wel een edele kunst. Je geeft een dier, een wezen, een tweede leven als je het opzet. Je herschept het in die ene juiste houding, in die ene belangrijke momentopname en in zijn zuiverste en esthetisch meest elegante vorm.'

Hij voegde de daad bij het woord.

Met volle handen, omdat het snel moest gaan en omdat het ook geen fijn werk was, vulde hij het lichaam met pakken zand, alsof hij cement in een betonmolen goot. Het was gewoon één grote holte die gevuld moest worden. De smurrie eruithalen was moeilijker en ingewikkelder geweest dan het lichaam weer op te vullen.

'Het gaat erom die ene positie te vinden. De meest elegante

houding. Maar ik blijf erbij; je schenkt ze het eeuwige leven. Wie kan daar nu iets tegen hebben? Ik zweer het: het staat al in mijn testament. Als ik ooit sterf, en ik zeg bewust als en niet wanneer, dan mogen ze mij ook opzetten. Geen wassen namaakmodel zoals bij Madame Tussaud, maar het echte spul.'

Hij was nu klaar met de klus. Met de spade veegde hij het beetje teveel aan zand weg tot het borstoppervlak egaal was. Daarna stond hij op en keek op zijn horloge. Mooi op tijd. Het had hem een halfuur gekost. Toen ging hij er weer bij zitten, in kleermakerszit, en nam zijn oude sigarendoos.

Hij wilde net zijn gereedschap bovenhalen toen hij stemmen over het zand zijn richting uit hoorde waaien. Meteen dook hij weg in de kuil en hield zich stil. Ze kwamen niet dichterbij, de stemmen. Iets verderop stooft een beetje zand op. Er was niemand. Het kon een verloren gelopen koppeltje geweest zijn dat rechtstreeks uit de *Boccaccio Beach* kwam.

De man wachtte nog een paar tellen, stak daarna weer het hoofd boven het zand. Met de kap van zijn oliejekker boven zijn hoofd leek hij een soldaat op de uitkijk in een loopgraaf. Van daar opende hij het sigarendoosje en haalde de visdraad eruit. In het begin, de eerste keer, had hij een gewone draad willen gebruiken, maar die was natuurlijk veel te dun geweest om het hele boeltje dicht te houden, of hij zou de naad zo strak moeten naaien dat het bijna een ritssluiting leek. Bij het tweede slachtoffer was hij op het idee gekomen visdraad te gebruiken. Dat was een stuk steviger. Het spul was niet zo weerbarstig als prikkeldraad, maar het schoot soms wel alle kanten op.

Nu begon hij het evenwel in de vingers te krijgen. Hij zette de timer op zijn *iPhone* aan en wilde zijn record breken. De vorige keer deed hij er zeventien minuten en vierenveertig seconden over om het lichaam dicht te naaien.

'Ik denk dat ik het in me heb, Carl,' zei hij nu alsof hij een interview gaf aan een denkbeeldige sportreporter. 'Ik voel me goed. De vingers zijn soepel. Als de wind een beetje meezit, kan er van alles gebeuren. Je weet maar nooit wat voor tijd ik kan

neerzetten.’

Een tijddrit, zo zag hij het. En dus ging hij aan de slag. Als je hem zo vanop de dijk bezig zag, zou je denken dat hij het aas aan een dobber hing en klaar was om te gaan vissen.

Hij brak het record. Minder dan vijftien minuten deed hij erover en toen het af was, was het ook echt *af*. Hij zag het al meteen. Dit was voorlopig het pronkstuk van de collectie. Het topstuk. Het chef d’oeuvre. Een werk dat zeker niet zou misstaan in het *MuZee*.

‘Laten we je even rechttop zetten, meid,’ zei hij puffend.

Hij ging achter het lichaam staan en trok het bij het hoofd omhoog, tot het half rechttop zat, terwijl de man ter ondersteuning de emmer met de organen tegen de rug zette.

‘Mooi voor je uitkijken, hoor,’ concludeerde hij.

Hij bleef er een tijdje naar staren, zoals ook een artiest probeert in te schatten welk werk van zijn hand de beste plek op de muur krijgt. Hij was voor het eerst op het idee gekomen om de ‘werken’ ook publiekelijk tentoon te stellen door de openlucht-tentoonstelling van enkele jaren geleden. Beaufort. Daar zag je ook hier en daar op het strand en in de stad een standbeeld verrijzen. Een bronzen ruiter. Een houten paard.

‘Een openbaring! Kunst voor de gewone man op de straat.’

Welnu, hij wilde ook zijn duit in het zakje doen.

Hier stond het dan.

Of zat het dan.

Zijn standbeeld.

Maar er ontbrak iets. Het was nog niet volledig zoals het hoorde. Toen kwam het vleesmes eraan te pas en ontdeed hij het lichaam van de vier ledematen, een voor een, en het hoofd. Wat overbleef was de romp van een vrouw, neergepoot in het zand, waarvan de borsten de hoofdrol speelden. Hij ging op in de vlag van de waanzin en zat *in the zone*. Het hoofd zette hij opzij, alsof het de kop van een sneeuwman was die op een afstand naar zijn eigen lichaam staarde.

Hij knikte goedkeurend en haalde het kaartje uit zijn zak dat

hij een paar maanden eerder al in een giftshop op de dijk had gekocht. De *finishing touch*. Hij legde het kaartje in de schoot van het lijk, zoals een voorbijganger een muntje gooit op het bord van een schooier. Er stond op:

'Onbekend werk nr. 3. Geen hoofd, geen titel.'

De man nam er afstand van, letterlijk en figuurlijk, en stapte achterwaarts weg van het lijk. Hij bleef ernaar staren, volledig in de ban van zijn eigen creatie, alsof het lichaam nu pas meer in leven was dan voorheen. Als je de vrouw daar zo hoofdloos en hulpeloos in het zand zag zitten, leek ze een brok natuur, een steen aangespoeld uit de zee, van de andere kant van het kanaal.

Toen nam hij de spade erbij, ging wijdbeens staan en gaf als een golfspeler een klein tikje tegen het hoofd tot het op die manier in de kuil rolde.

'Het zit 'm in de polsen, Carl,' glimlachte hij.

Om het helemaal af te maken, gooide hij de armen, benen en het hoofd snel in de kuil die hij had gegraven zodat de romp, bijna trots, over het strand uitkeek.

Toen hij zelf ook op de golfbreker ging staan, stapte hij uit zijn kleren en sprong in het zoute en ijskoude water van de Noordzee. Dat deed hij vooral om zich te zuiveren van het bloed, het zand en de smurrie, maar ook als ritueel. Elke kunstenaar heeft zijn routine. Hij bleef ongeveer vijf minuten in het water, bevrijd van de stress en de druk om te presteren. Zwemmen in de regen was uniek: hij had het gevoel dat hij tussen twee werelden in gekneld zat. Boven hem de regen die met bakken uit de hemel viel, onder hem het water uit de diepte dat hem naar beneden leek te willen trekken.

Toen kwam hij er weer uit, nam zijn kleren en stapte door het harde zand – hij voelde zijn kuiten spannen – in de richting van de dijk, waar zijn auto, een zwarte Hyundai Santa Fe, met de aanhangwagen geparkeerd stond. Als vanzelf volgde hij het spoor in het zand dat hij had achtergelaten toen hij het lijk uit de aanhangwagen naar de golfbreker had gesleept.

Zelden had hij zich zo levendig gevoeld als op dat moment.

Maar hij wist dat hij zich de volgende ochtend alweer zo dood als een pier zou voelen. Daarom ook zou één standbeeld niet volstaan. Het moest een serie worden. Hij wilde zich keer op keer weer heruitvinden. Elke dag sterven, om dan weer tot leven te komen.

Om zes uur in de ochtend rinkelde de telefoon ten huize Styx. Raphaël Styx, net veertig geworden, was voor één keer in een diepe slaap gesukkeld. Hij had zoals elke nacht zijn hoofdkussen naast het bed gelegd en had eerst geprobeerd zo stijf als een plank in slaap te vallen, zonder veel resultaat. De pijn in zijn rug en vooral in zijn heup, de gloed die doorstraalde tot in zijn onderste ledematen en zelfs zijn tenen, verhinderde hem om nog een hele nacht door te slapen. De laatste maanden nam Raphaël Styx om de twee dagen dan ook een *Mogadon*-slaappil om toch te kunnen rusten en de kwaaltjes van het veertig worden de baas te kunnen. Deze keer was het niet een zoveelste ontsteking in zijn pols, een eksteroog of zijn aambeien die hem wakker maakten, het was de telefoon.

‘Laat me met rust,’ zei hij half in slaap.

Hij probeerde zijn *iPhone* te nemen om het deuntje van *Stand Up* van Bob Marley te stoppen, maar sloeg hem in al zijn hevigheid van het nachttafeltje. Het ding bleef overgaan. Hij strekte zich uit om het van de grond te nemen, maar daar ging weer een pijnscheut door zijn heup.

‘Godverdomme,’ vloekte hij.

Hij hoorde zijn vrouw Isabelle naast zich grommen, als een kat die werd gewekt. Ze verhief haar stem boven Bob Marley.

‘*Rafa*, neem eens op, wil je. Nu!’

Styx viste het mobieltje op en zei:

‘Styx hier.’

Hij herkende de stem onmiddellijk. Het was Crevits.

‘Wat?’

Langzaam werd hij wakker en luisterde naar de bedaarde stem aan de andere kant van de lijn. Crevits sprak zacht en traag, zijn zucht drong als een zeebries door de telefoon.

‘Waar?’

Styx strekte zich uit en stak het nachtlampje aan, naast de reisgids van New York, het boek dat al maanden op het kastje kampeerde, maar waar hij nog geen bladzijde in had gelezen.

‘Oké, ik kom eraan.’

Hij haakte in en probeerde uit bed te stappen. Springen lukte al een tijdje niet meer, maar zelfs stappen was al moeilijk. Shit, veertig en het was alsof hij tachtig was. Op één nacht tijd was het gebeurd. Hij was van tram drie naar tram vier gesprongen, en opeens leek hij elke dag wel met iets anders te moeten afrekenen. Alsof hij nog altijd achteraan tram drie aanbengelde. De vergankelijkheid had hem gevonden en als dat eenmaal gebeurde, was er geen weg meer terug. Pijn, pijn en nog eens pijn. Welkom in de hel.

‘Wie was dat?’ kreunde Isabelle terwijl ze de deken over zich heen trok.

‘Ga maar weer slapen,’ zei Styx. ‘Het was Crevits. Ik moet weg.’

‘Wat? Alweer? Midden in de nacht?’

Styx deed zijn horloge om en zag dat het even na zes uur was.

‘De nacht is alweer bijna voorbij. Het is ochtend.’

‘Het is in ieder geval een ontegenwoordig uur om mensen uit hun bed te bellen,’ zei ze.

‘Ja, en wat moet ik dan zeggen? Ik ben het die moet opstaan.’

Zij had de luxe dat ze zich nog eens kon omdraaien. Styx ging op de rand van het bed zitten en tastte naar zijn broek. Nu kwam het moeilijkste. De broek vastpakken was al een hele prestatie op zich, maar die ook effectief aantrekken, dat was nog een stuk moeilijker. Onmogelijk zelfs om het te doen zonder te kreunen.

‘Fuck,’ zei hij.

Er kwam geen antwoord.

‘Ik zei dat ik hier zit te creperen.’

‘Moet je maar weten.’

‘Dank je wel.’

‘Heb je dan nog altijd geen afspraak gemaakt?’ vroeg Isabelle nog steeds met gesloten ogen.

‘Een afspraak met wie?’

‘Je weet best met wie. Voor je heup.’

‘Ga maar weer slapen,’ zei hij.

‘Eigen schuld.’

‘Als het is om toch maar weer te zeuren.’

Een paar maanden geleden was het begonnen met zijn sokken. Hij kreeg ze om te beginnen niet meer aan zonder zijn rug zowat te breken. Dat was een probleem, vooral omdat een man elke dag een paar sokken moest aantrekken, tenzij hij een butler had die voor hem neerhurkte en het voor hem deed. Was het een verrekking? Nee, zo vertelde de huisdokter bij een eerste bezoek. Hij werd doorverwezen naar een orthopedist, dokter Vrancken. Die nam eerst een echografie. Terwijl hij het gladde oppervlak van zijn instrument met gel insmeerde en over Styx' huid gleed, toonde hij hem met zijn apparaat de binnenkant van zijn lichaam. Styx zag niks dan zwarte en grijze vlekken die bij nader inzien zijn vitale organen voorstelden. Hij zag er hier en daar gezichten in, het ene al wat bozer dan het andere. Daarna stuurde dokter Vrancken hem door naar de dienst radiologie om foto's te laten maken, waarna hij Styx vertelde dat het zeker geen hernia was. Vrancken was begin de vijftig, had kort grijs haar, een gebruinde huid en droeg hemdjes met korte mouwen – een vaste klant van de golfbaan in Het Zoute. Hij nam er de tijd voor om Styx het nieuws te brengen, alsof de flik een familielid verloren had in een of andere verre oorlog. Het was geen acute blessure.

‘Artrose.’

‘Wat wil dat zeggen in normale taal?’ had Styx gevraagd. ‘Dat klinkt als iets voor oude mensen.’

‘Dat wil zeggen dat je heup volledig naar de knoppen is,’ kreeg hij te horen. ‘Slijtage. Komt tussen negen en elf procent van de